

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

[૨૦૧૬] ૫ એસ.સી.આર. ૮૫૧

કમિશનર ઓફ કોમર્શિયલ ટેક્સ, ચુ.પી.

વિ.

મેસર્સ ઓસ્વાલ ગ્રીનટેક લિમિટેડ

(સિવિલ અપીલ નંબર ૧૦૪૩૦ ઓફ ૨૦૧૬)

ઓક્ટોબર ૨૮, ૨૦૧૬

[દીપક મિશ્રા અને શિવ કીર્તિ સિંઘ, જે.જે.]

ચુ.પી. ટ્રેડ ટેક્સ એક્ટ, ૧૯૪૮ કલમો ૩-બી અને ૪-બી – માન્યતા

પ્રમાણપત્ર - વેરાનો રાહત દર - કરદાતા કલમ ૪-બી મુજબ માન્યતા
પ્રમાણપત્ર ધરાવે છે - ફોર્મ III-બી સામે રાહત દરે કાચા માલ-કુદરતી ગેસની
ખરીદી - ખરીદેલ કુદરતી ગેસમાંથી અધિસૂચિત માલ-ખાતરનું ઉત્પાદન -
તૈયાર માલનું ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્યની બહાર ટ્રાન્સફર - મહેસૂલ વિભાગ દ્વારા દંડ
લાદવામાં આવ્યો કારણ કે કરદાતાએ કલમ ૩-બી અને ૪-બી(૨) ના
ઉલ્લંઘનમાં માલનું સ્ટોક ટ્રાન્સફર કર્યું હતું - અપીલમાં, ટ્રિબ્યુનલે કરદાતાની
તરફેણમાં ઠરાવ્યું - હાઈકોર્ટે ઉક્ત આદેશને માન્ય રાખ્યો - અપીલ પર,
ઠરાવ્યું: ટ્રિબ્યુનલે યોગ્ય રીતે ઠરાવ્યું કે વેપારી ખાતરના ઉત્પાદન માટે કુદરતી
ગેસ ખરીદવા માટે અધિકૃત હતો અને તેણે ફોર્મ III-બી ઇશ્યૂ કરીને ખરીદેલ
કુદરતી ગેસનો ઉપયોગ કરીને ખાતરનું ઉત્પાદન કર્યું હતું; અને તે આધારે કલમ
૩-બી હેઠળ કોઈ કાર્યવાહી કરી શકાય નહીં કે ફોર્મ III-બી ઇશ્યૂ કરીને ખરીદેલ
કુદરતી ગેસનો ઉપયોગ કરીને બનાવેલ ઉત્પાદનો સીધા વેચવાને બદલે સ્ટોક
ટ્રાન્સફર દ્વારા મોકલવામાં આવ્યા હતા, કારણ કે કલમ ૩-બી હેઠળ
જવાબદારી નક્કી કરવા માટે કલમ ૪-બી ને વિસ્તારી શકાય નહીં - કલમ
૪-બી ને અધિસૂચિત માલનો નિકાલ કેવી રીતે કરવો જોઈએ તેની સાથે કોઈ
લેવાદેવા નથી કારણ કે જો કાચા માલનો ઉપયોગ માન્યતા પ્રમાણપત્રમાં
દર્શાવેલ અધિસૂચિત માલના ઉત્પાદન માટે કરવામાં આવ્યો હોય તો કલમ ૩-
બી લાગુ પડતી નથી - કલમ ૩-બી ત્યારે લાગુ થશે જ્યારે ખોટું પ્રમાણપત્ર
અથવા જાહેરનામું આપવામાં આવ્યું હોય - ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા પસાર કરવામાં

આવેલ આદેશ હાઈકોર્ટ દ્વારા માન્ય રાખવામાં આવ્યો હતો અને તે ન્યાયી છે અને તેમાં કોઈ હસ્તક્ષેપની જરૂર નથી.

અપીલ ફગાવી દેતા, અદાલતે ઠરાવ્યું:

૧.૧ યુ.પી. ટ્રેડ ટેક્સ એક્ટ, ૧૯૪૮ ની કલમ ૪-બી ની પેટા-કલમ (૨) ની જરૂરિયાત છે કે અધિસૂચિત માલ વેપારી દ્વારા રાજ્યની અંદર અથવા આંતર-રાજ્ય વેપાર અથવા વાણિજ્ય દરમિયાન અથવા ભારતની બહાર નિકાસ દરમિયાન વેચવાનો "ઈશાદો" હોવો જોઈએ. "ઈશાદો" શબ્દ નોંધપાત્ર અને મહત્વનો છે. તે માલ ઉત્પાદિત અને પેક થયા પછી વેપારીના ઈશાદાનો ઉલ્લેખ કરે છે. "આંતર-રાજ્ય વેપાર અથવા વાણિજ્ય દરમિયાન" શબ્દપ્રયોગ ઘણો વ્યાપક અને વિશાળ છે. પેટા-કલમ (૬) એ એક વિશિષ્ટ જોગવાઈ છે જે એવા વેપારીના કેસ સાથે સંબંધિત છે જેને માન્યતા પ્રમાણપત્ર આપવામાં આવ્યું છે અને તેણે વેરાની ચુકવણી કર્યા વિના અથવા રાહત દરે માલની ખરીદી કરી છે, પરંતુ ઉત્પાદિત માલ અથવા પેક કરેલ માલ રાજ્યમાં વેચાણ દ્વારા અથવા આંતર-રાજ્ય વેપાર અથવા વાણિજ્ય દરમિયાન અથવા ભારતની બહાર નિકાસ કરવા સિવાય અન્ય રીતે વેચ્યો છે. આ જોગવાઈ ખાસ કરીને એવા કિસ્સાઓ સાથે સંબંધિત છે જ્યાં વેપારી અધિસૂચિત માલનું ઉત્પાદન અથવા પેકિંગ કરે છે અને કાચા માલ પર નીચા/રાહત અથવા શૂન્ય વેરાના દરનો લાભ લીધો છે પરંતુ ઈશાદો પૂર્ણ કરવામાં અસમર્થ છે. આવા કિસ્સાઓમાં, વેપારી

જરૂરિયાત પ્રમાણપત્ર ઈશ્યૂ કરવાને કારણે જે માલના વેચાણ અથવા ખરીદી પર રાહત અથવા શૂન્ય દરે વેરો ચૂકવ્યો હતો તે રકમ અને ૪% ના દરે ગણતરી કરેલ વેરાની રકમ વચ્ચેના તફાવતની રકમ ચૂકવવા માટે જવાબદાર છે. આ પેટા-કલમ એક ચોક્કસ અને વિશિષ્ટ વિભાગ છે જે જ્યારે વેપારી ઈરાદાને પહોંચી વળવા અને તેનું પાલન કરવામાં અસમર્થ હોય ત્યારે તેના પરિણામો સાથે સંબંધિત છે અને તે નિર્દિષ્ટ કરે છે. આમ, પેટા-કલમ (૬) લાગુ થશે.

[પેરા ૧૭] [૮૬૩-બી-જી]

૧.૨ કલમ ૩-બી નિઃશંકપણે નોન-ઓબસ્ટેન્ટે કલોઝ (ઉપરાંતની જોગવાઈ) સાથે શરૂ થાય છે, પરંતુ આ જોગવાઈને કલમ ૪-બી ની પેટા-કલમ (૬) સાથે સુમેળમાં વાંચવી જોઈએ. અન્ય કોઈ અર્થઘટન પેટા-કલમ (૬) ને નિષ્પ્રાણ બનાવી દેશે, કારણ કે જો જ્યારે પણ "ઈરાદા" નું ઉદ્ધંધન અથવા પાલન કરવામાં નિષ્ફળતા થાય ત્યારે મહેસૂલ વિભાગની દલીલ સ્વીકારવામાં આવે, તો કલમ ૩-બી લાગુ કરવામાં આવશે, કલમ ૪-બી ની પેટા-કલમ (૬) નહીં. કલમ ૩-બી ત્યારે લાગુ થશે જ્યારે ખોટું પ્રમાણપત્ર અથવા જાહેરનામું આપવામાં આવ્યું હોય. બીજી બાજુ, પેટા-કલમ (૬) એવા કિસ્સાઓ સાથે સંબંધિત છે જ્યાં વેપારી ઈરાદાનું પાલન કરવામાં અસમર્થ હોય, એટલે કે, કોઈ કારણસર તે રાજ્યની અંદર માલ વેચવા, તેની નિકાસ કરવા અથવા આંતર-રાજ્ય વેપાર અથવા વાણિજ્ય દરમિયાન તેને વેચવા માટે

અસમર્થ હોય. ઉક્ત પ્રકારના ઇરાદાને ખોટા જાહેરનામા તરીકે ગણવામાં આવ્યો નથી કારણ કે તેના પરિણામો પેટા-કલમ (૬) માં નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યા છે. તે જણાવવું આવશ્યક છે કે કરવેરાની બાબતોમાં સુસંગતતા અને નિશ્ચિતતા જરૂરી છે. "પરોક્ષ કરવેરા" ને લગતા કિસ્સાઓમાં, આ સિદ્ધાંત વધુ મહત્વનો છે. આ સંદર્ભમાં સ્પષ્ટતા એક આવશ્યકતા છે અને અર્થઘટન સમાન હોવું જોઈએ. ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા વ્યક્ત કરવામાં આવેલ અભિપ્રાય કે વેપારી ચુરિયાના ઉત્પાદન માટે કુદરતી ગેસ ખરીદવા માટે અધિકૃત હતો અને તે નિર્વિવાદ છે કે તેણે ફોર્મ III-બી ઇશ્યૂ કરીને ખરીદેલ કુદરતી ગેસનો ઉપયોગ કરીને ચુરિયાનું ઉત્પાદન કર્યું હતું; કે તે આધારે કલમ ૩-બી હેઠળ કોઈ કાર્યવાહી કરી શકાય નહીં કે ફોર્મ III-બી ઇશ્યૂ કરીને ખરીદેલ કુદરતી ગેસનો ઉપયોગ કરીને બનાવેલ ઉત્પાદનો સીધા વેચવાને બદલે સ્ટોક ટ્રાન્સફર દ્વારા મોકલવામાં આવ્યા હતા, કારણ કે કાયદાની કલમ ૪-બી ને કલમ ૩-બી હેઠળની જવાબદારી નક્કી કરવા માટે વિસ્તારી શકાય નહીં, જેની સાથે હાઈકોર્ટ સંમત થઈ છે, તે સંપૂર્ણપણે બચાવવા યોગ્ય છે અને તેમાં કોઈ હસ્તક્ષેપની જરૂર નથી [પેરા ૧૮] [૮૬૩-એચ; ૮૬૪-એ-ડી]

કેમ્ફર એન્ડ એલાઈડ પ્રોડક્ટ્સ લિમિટેડ વિ. સ્ટેટ ઓફ ચુ.પી. અને અન્ય (૨૦૦૫) ૧૩૯ એસટીસી ૩૮૦ (અલાહાબાદ); બરેલી વિ. સ્ટેટ ઓફ ચુ.પી. ૨૦૦૪ ચુપીટીસી ૩૩૧; સીઆઈટી વિ. મનોહરલાલ હીરાલાલ પ્રાઈવેટ

લિમિટેડ ૨૦૦૬ એનટીએન, વોલ્યુમ ૨૯ પેજ ૨૨૩; સીસીઈ વિ. ગેસ
ઓથોરિટી ઓફ ઈન્ડિયા લિમિટેડ ૨૦૦૮ (૨૩૨) ઈએલટી ૭ (એસસી);
એસએસીઆઈ એલાઈડ પ્રોડક્ટ્સ લિમિટેડ વિ. સીસીઈ, મેરઠ ૨૦૦૫ (૧૮૩)
ઈએલટી ૨૨૫ (એસસી); કમિશનર ઓફ ટ્રેડ ટેક્સ વિ. સ્પોક્સ ઈન્ડિયા એન્ડ
એલાઈડ ઈન્ડસ્ટ્રીઝ ૧૯૯૮ ચુપીટીસી ૬૩૧; અરોરા સ્ટીલ ઉદ્યોગ (પી)
લિમિટેડ વિ. કમિશનર ઓફ ટ્રેડ ટેક્સ, ચુ.પી. ૧૯૯૯ ચુપીટીસી ૨૭૭; પુરી
ઈન્ડસ્ટ્રીઝ વિ. કમિશનર ઓફ સેલ્સ ટેક્સ ૧૯૯૮ ચુપીટીસી ૧૧૯૭
સંદર્ભિત.

કેસ લો સંદર્ભ

(૨૦૦૫) ૧૩૯ એસટીસી ૩૮૦ (અલાહાબાદ) | સંદર્ભિત | પેરા ૬

૨૦૦૪ ચુપીટીસી ૩૩૧ | સંદર્ભિત | પેરા ૯

૨૦૦૬ એનટીએન, વોલ્યુમ ૨૯ પેજ ૨૨૩ | સંદર્ભિત | પેરા ૯

૨૦૦૮ (૨૩૨) ઈએલટી ૭ (એસસી) | સંદર્ભિત | પેરા ૧૪

૨૦૦૫ (૧૮૩) ઈએલટી ૨૨૫ (એસસી) | સંદર્ભિત | પેરા ૧૪

૧૯૯૮ ચુપીટીસી ૬૩૧ | સંદર્ભિત | પેરા ૧૫

૧૯૯૯ ચુપીટીસી ૨૭૭ | સંદર્ભિત | પેરા ૧૫

સિવિલ અપીલીય અધિકારક્ષેત્ર: ૨૦૧૬ ની સિવિલ અપીલ નંબર ૧૦૪૩૦.

અલ્લાબાદ ખાતેની હાઈકોર્ટ ઓફ જ્યુડિકેચરના તારીખ ૧૨.૧૨.૨૦૧૧ ના ટીટીઆર નંબર ૫૭૯ ઓફ ૨૦૧૧ ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી.

પવન શ્રી, રાજીવ દુબે અને રવિ પ્રકાશ મેહરોત્રા, અપીલકર્તા માટે એડવોકેટ્સ.

પુનિત દત્ત ત્યાગી, અંકિત પરહર અને અંબરીશ પાંડે, પ્રતિવાદી માટે એડવોકેટ્સ.

અદાલતનો ચુકાદો નીચે મુજબ જાહેર કરવામાં આવ્યો હતો

દીપક મિશ્રા, ન્યાયમૂર્તિ. ૧. લીવ ગ્રાન્ટેડ.

૨. પ્રતિવાદી, યુ.પી. ટ્રેડ ટેક્સ એક્ટ, ૧૯૪૮ (ટૂંકમાં, "કાયદો") ની કલમ ૮-એ હેઠળ નોંધાયેલ વેપારી છે, અને તે કાયદાની કલમ ૪-બી માં સમાવિષ્ટ

જોગવાઈઓ મુજબ માન્યતા પ્રમાણપત્ર ધરાવે છે. પ્રતિવાદી ટ્રેડ ટેક્સ ઓફિસરની કચેરીમાંથી મેળવેલા ફોર્મ III-બી સામે વેરાના રાહત દરે કાચા માલની ખરીદી કરતો હતો. કાચદાની કલમ જ-બી(૨) હેઠળ નિર્ધારિત શરતો મુજબ, ફોર્મ III-બી સામે વેરાના રાહત દરે મેળવેલા કાચા માલમાંથી ઉત્પાદિત અધિસૂચિત માલ આવા ઉત્પાદક દ્વારા રાજ્યમાં અથવા આંતર-રાજ્ય વેપાર અને વાણિજ્ય દરમિયાન અથવા ભારતની બહાર નિકાસ દરમિયાન વેચવો જરૂરી છે. ઉક્ત કલમમાં એવી પણ જોગવાઈ છે કે જો માન્યતા પ્રમાણપત્ર ધારક ફોર્મ III-બી સામે વેરાના રાહત દરે ખરીદેલ કાચા માલમાંથી ઉત્પાદિત માલ કલમ જ-બી(૨) હેઠળ નિર્ધારિત રીત સિવાય અન્ય રીતે વેચે છે, તો ઉક્ત વેપારી ફોર્મ III-બી સામે કરવામાં આવેલી ખરીદી પર બચાવેલ વેરાના ત્રણ ગણા બરાબર દંડની કાર્યવાહી માટે જવાબદાર રહેશે.

૩. ચકાસણી સમયે, આકારણી અધિકારીના ધ્યાને આવ્યું કે પ્રતિવાદીએ રાહત દરે ફોર્મ III-બી સામે કુદરતી ગેસની ખરીદી કરી હતી, અને ફોર્મ III-બી સામે ખરીદેલ ઉક્ત કુદરતી ગેસની ખરીદીમાંથી અધિસૂચિત માલ, એટલે કે ખાતરનું ઉત્પાદન કર્યા પછી, તૈયાર માલનો કેટલોક જથ્થો ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્યની બહાર ટ્રાન્સફર કરવામાં આવ્યો હતો. મહેસૂલ વિભાગે આકારણી વર્ષ ૨૦૦૫-૦૬ માટે પ્રતિવાદીને કારણ દર્શક નોટિસ જારી કરી હતી અને રજૂ કરેલા ખુલાસા પર વિચાર કર્યા પછી, તારીખ ૨૮.૦૩.૨૦૦૮ ના આદેશ દ્વારા ૩.

૧૦,૪૬,૯૮,૩૩૫/- નો દંડ લાધો હતો. વ્યથિત થઈને, પ્રતિવાદીએ જોઈન્ટ કમિશનર (અપીલ્સ)-૧, કોમર્શિયલ ટેક્સ, બરેલી સમક્ષ કાયદાની કલમ ૯ હેઠળ અપીલ નંબર ૭૯૮ ઓફ ૨૦૦૯ ફાઈલ કરી હતી, અને અપીલીય સત્તામંડળે તારીખ ૧૨.૧૧.૨૦૦૯ ના તેના આદેશ દ્વારા અપીલ ફગાવી દીધી હતી અને આકારણી અધિકારીના કાયદાની કલમ ૩-બી હેઠળ પસાર કરેલા તારીખ ૨૮.૦૩.૨૦૦૯ ના આદેશની પુષ્ટિ કરી હતી.

૪. અપીલ ફગાવી દેવાને કારણે પ્રતિવાદીએ ટ્રિબ્યુનલ, ટ્રેડ ટેક્સ, યુ.પી. (ટૂંકમાં, "ટ્રિબ્યુનલ") સમક્ષ બીજી અપીલ (અપીલ નંબર ૨૩૭ ઓફ ૨૦૦૯) ફાઈલ કરી. ટ્રિબ્યુનલની ડિવિઝન બેંચમાં અભિપ્રાયમાં તફાવત હોવાથી, કેસ ટ્રિબ્યુનલના અધ્યક્ષને મોકલવામાં આવ્યો હતો જેમણે અન્ય ન્યાયિક સભ્યને તેમના અભિપ્રાય માટે નામાંકિત કર્યા હતા. વિદ્વાન ન્યાયિક સભ્યએ પ્રતિવાદીની તરફેણમાં પોતાનો અભિપ્રાય આપ્યો. નામાંકિત ન્યાયિક સભ્ય દ્વારા વ્યક્ત કરવામાં આવેલા અભિપ્રાયના આધારે, અપીલ મંજૂર કરવામાં આવી હતી જેના પરિણામે દંડ લાદવાનો આદેશ રદ કરવામાં આવ્યો હતો.

૫. ટ્રિબ્યુનલના આદેશથી વ્યથિત થઈને, મહેસૂલ વિભાગે હાઈકોર્ટ સમક્ષ કાયદાની કલમ ૧૧ હેઠળ ટ્રેડ ટેક્સ રિવિઝન નંબર ૫૭૯ ઓફ ૨૦૧૧ ફાઈલ

કરી. હાઈકોર્ટ સમક્ષ વિચારણા માટે ઉભો થયેલો કાયદાનો પ્રશ્ન નીચે મુજબ હતો:—

"શું કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં, કોમર્શિયલ ટેક્સ ટ્રિબ્યુનલ ફોર્મ III-બી સામે કાચા માલની ખરીદી પર મુકિત આપવામાં કાયદેસર રીતે ન્યાયી હતી જ્યારે વેપારીએ તૈયાર માલનું સ્ટોક ટ્રાન્સફર કર્યું છે જે કાયદા હેઠળ અનુમતિપાત્ર નથી?"

૬. વિદ્વાન સિંગલ જજે એ હકીકતની નોંધ લીધી કે ટ્રિબ્યુનલે હાઈકોર્ટના ડિવિઝન બેંચના કેમ્ફર એન્ડ એલાઈડ પ્રોડક્ટ્સ લિમિટેડ વિ. સ્ટેટ ઓફ ચુ.પી. અને અન્યના નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો હતો અને તે આધારે એવા નિષ્કર્ષ પર આવ્યા હતા કે કરદાતાએ સામગ્રી ખરીદી હતી અને ઉત્પાદનમાં તેનો ઉપયોગ કર્યો હતો અને કાયદાની કલમ ૩-બી નું કોઈ ઉલ્લંઘન થયું ન હતું અને તે મુજબ ટ્રિબ્યુનલના અભિપ્રાય સાથે સંમત થયા હતા જેના પરિણામે રિવિઝન ફગાવી દેવામાં આવ્યું હતું.

૭. અમે અપીલકર્તા માટે વિદ્વાન કાઉન્સેલ શ્રી પવનશ્રી અગ્રવાલ અને શ્રી રાજીવ દુબે અને પ્રતિવાદી માટે શ્રી પુનિત દત્ત ત્યાગીને સાંભળ્યા છે.

૮. આકારણી અધિકારી દ્વારા નોંધવામાં આવેલા તારણોનો સંદર્ભ લેવો ફાયદાકારક છે. તેમના દ્વારા એવું ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે કાયદાની કલમ ૩-બી અને ૪-બી(૨) હેઠળ, રાહત દરે ખરીદેલા કાચા માલમાંથી ઉત્પાદિત તૈયાર માલ ફક્ત યુ.પી.માં અથવા આંતર-રાજ્ય વેપાર અને વાણિજ્ય દરમિયાન વેચી શકાય છે અથવા દેશની બહાર નિકાસ કરી શકાય છે, પરંતુ સ્ટોક ટ્રાન્સફર અનુમતિપાત્ર નથી. આકારણી અધિકારીના જણાવ્યા મુજબ, વેપારીએ ૧૫% ના દરે લાભ મેળવીને અને ૫% ના દરે વેરો ચૂકવીને ફોર્મ III-બી સામે રાહત દરે કુદરતી ગેસની ખરીદી કરી હતી. ચુરિયાનું ઉત્પાદન રાહત દરે મેળવેલ કુદરતી ગેસનો ઉપયોગ કરીને કરવામાં આવ્યું છે અને ઉત્પાદિત માલ, એટલે કે ચુરિયા, કાયદાની કલમ ૩-બી અને ૪-બી(૨) ના સ્પષ્ટ ઉલ્લંઘનમાં રાજ્યની બહાર સ્ટોક ટ્રાન્સફર દ્વારા મોકલવામાં આવ્યો છે. તેમના દ્વારા એવો વધુમાં અભિપ્રાય આપવામાં આવ્યો છે કે કરદાતાએ રાહત દરે કાચો માલ ખરીદીને અને ત્યારબાદ તૈયાર માલને રાજ્યની બહાર સ્ટોક ટ્રાન્સફર તરીકે મોકલીને કાયદાની જોગવાઈની વિરુદ્ધ કામ કર્યું છે જે 'વેચાણ' શબ્દ હેઠળ આવતું નથી અને રાજ્ય દ્વારા કોઈ આવક ઉભી થતી નથી. આગળ વધતા, આકારણી અધિકારીએ આ મુજબ ઠરાવ્યું છે:-

"વેપારીએ ઉત્તર પ્રદેશ ટ્રેડ ટેક્સ એક્ટની કલમ ૩-બી અને ૪-

બી(૨) ની જોગવાઈઓ હેઠળ કાર્ય કર્યા વિના રાજ્યને આવકનું નુકસાન પહોંચાડ્યું છે. રાજ્યએ સ્ટોક ટ્રાન્સફર તરીકે મોકલેલા ઉત્પાદિત માલમાં વપરાતા કાચા માલની ખરીદી પર ૧૫% ના દરે મહેસૂલ ગુમાવ્યું છે, જે જો આ ખરીદી ફોર્મ ૩-બી સામે કરવામાં ન આવી હોત તો પ્રાપ્ત થઈ શક્યું હોત. કારણ કે ફોર્મ ૩-બી સામે ૫% ના દરે વેરો ચૂકવવામાં આવ્યો છે. જો વેપારીએ ફોર્મ ૩-બી સામે ખોટું જાહેરનામું આપ્યું ન હોત, અને કલમ ૪-બી(૨) ની જોગવાઈ મુજબ કાર્ય કર્યું હોત, તો રાજ્ય સરકારને વેરા તરીકે ૨૦% અને વિકાસ વેરા તરીકે ૧% મળીને કુલ ૨૧% મળી શક્યા હોત. કુદરતી ગેસની સ્થાનિક ખરીદી ફોર્મ ૩-બી વિના કરી શકાઈ હોત. પરંતુ વેપારીએ કલમ ૩-બી ની જોગવાઈઓ હેઠળ કામ કર્યું ન હતું. વેપારીએ કલમ ૪-બી(૨) હેઠળ પણ કામ કર્યું ન હતું જે કાર્ય કરવા માટે તેણે ફોર્મ ૩-બી લેતી વખતે જાહેર કર્યું હતું. તેથી, રાહત દરે ખરીદેલ કાચા માલનો ઉપયોગ અધિસૂચિત તૈયાર ઉત્પાદન (ચુરિયા) ના ઉત્પાદનમાં કરવામાં આવ્યો હતો, પરંતુ (રાજ્યની અંદર અને બહાર) કોઈ વેચાણ કર્યા વિના અને દેશની બહાર નિકાસ કર્યા વિના સ્ટોક ટ્રાન્સફર કર્યું હતું, જેનાથી કાયદાની કલમ ૪-બી(૨) નું ઉલ્લંઘન થયું હતું. કાયદાની કલમ ૩-બી હેઠળ ખોટું જાહેરનામું આપીને, વેપારીએ કાચા માલ (કુદરતી ગેસ) ની ખરીદી

પર માત્ર ૫% ના દરે વેરો જમા કરાવ્યો અને ૧૫% નો લાભ લીધો. બીજી બાજુ, કાયદાની કલમ ૪-બી(૨) હેઠળ કોઈ કાર્યવાહી કર્યા વિના, રાજ્યની બહાર સ્ટોક ટ્રાન્સફર કર્યું, જેના પરિણામે ચુરિયા પરના વિકાસ વેરા ઉપરાંત ૭.૫% ના દરે વેરો બચાવ્યો. આમ વેપારી ગેરકાયદેસર રીતે ૨૨.૫% ના દરે વેરો ટાળવા સક્ષમ રહ્યો હતો અને તેનાથી રાજ્યને મહેસૂલનું બમણું નુકસાન થયું હતું."

૯. અપીલીય સત્તામંડળે, જે આદેશમાં પ્રતિબિંબિત થાય છે, તેવો અભિપ્રાય વ્યક્ત કર્યો છે કે કરદાતાએ રાહત દરે લાભ લીધા પછી કાયદાની કલમ ૪-બી(૨) માં સમાવિષ્ટ જોગવાઈઓનું ઉલ્લંઘન કર્યું છે અને વારંવાર સ્ટોક ટ્રાન્સફર કરતો રહ્યો છે. અપીલીય સત્તામંડળે એવો અભિપ્રાય આપ્યો છે કે કેમ્ફર એન્ડ એલાઈડ પ્રોડક્ટ્સ લિમિટેડ (ઉપર મુજબ), બરેલી વિ. સ્ટેટ ઓફ યુ.પી., સીટીટી વિ. મનોહરલાલ હીરાલાલ પ્રાઈવેટ લિમિટેડ સત્તાધિકારીઓમાં જણાવેલ સિદ્ધાંત અલગ છે અને કેસની હકીકતોમાં લાગુ પડતો નથી.

૧૦. ટ્રિબ્યુનલનો અભિપ્રાય, જે ન્યાર્થિક સભ્ય દ્વારા વ્યક્ત કરવામા આવ્યો છે અને જે ટ્રિબ્યુનલનો અંતિમ અભિપ્રાય છે, તે એ છે કે વેપારી ચુરિયાના ઉત્પાદન માટે કુદરતી ગેસ ખરીદવા માટે અધિકૃત હતો અને તે નિર્વિવાદ છે કે તેણે ફોર્મ III-બી ઇશ્યૂ કરીને ખરીદેલ કુદરતી ગેસનો ઉપયોગ કરીને ચુરિયાનું

ઉત્પાદન કર્યું હતું. તેમણે આગળ જણાવ્યું છે કે કલમ ૩-બી હેઠળ એ આધારે કોઈ કાર્યવાહી કરી શકાય નહીં કે ફોર્મ III-બી ઇશ્યૂ કરીને ખરીદેલ કુદરતી ગેસનો ઉપયોગ કરીને બનાવેલ ઉત્પાદનો સીધા વેચવાને બદલે સ્ટોક ટ્રાન્સફર દ્વારા મોકલવામાં આવ્યા હતા, કારણ કે કાયદાની કલમ ૪-બી ને કલમ ૩-બી હેઠળની જવાબદારી નક્કી કરવા માટે વિસ્તારી શકાય નહીં. ન્યાયિક સભ્યએ એવા પાયા પર ઉક્ત નિષ્કર્ષ કાઢ્યો છે કે અધિસૂચિત માલનો નિકાલ કેવી રીતે કરવો જોઈએ તેની સાથે કલમ ૪-બી ને કોઈ લેવાદેવા નથી કારણ કે જો માન્યતા પ્રમાણપત્રમાં દર્શાવેલ અધિસૂચિત માલના ઉત્પાદન માટે કાચા માલનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હોય તો કલમ ૩-બી ની જોગવાઈ લાગુ પડતી નથી. વિદ્વાન સભ્યએ એવો અભિપ્રાય વ્યક્ત કર્યો છે કે કેમ્ફર એન્ડ એલાઈડ પ્રોડક્ટ્સ લિમિટેડ (ઉપર મુજબ) અને બરેલી (ઉપર મુજબ) ના નિર્ણયો સંપૂર્ણપણે લાગુ પડે છે અને કરદાતાનો કેસ તેમાં જણાવેલ સિદ્ધાંતો દ્વારા આવરી લેવામાં આવ્યો છે. તેમણે એ હકીકતની પણ નોંધ લીધી કે કેમ્ફર એન્ડ એલાઈડ પ્રોડક્ટ્સ લિમિટેડ (ઉપર મુજબ), બરેલી (ઉપર મુજબ) અને મનોહરલાલ હીરાલાલ (ઉપર મુજબ) ના નિર્ણયોને સુપ્રીમ કોર્ટ સમક્ષ પડકારવામાં આવ્યા નથી અને તેથી, તેઓ આ ક્ષેત્રમાં બંધનકર્તા પૂર્વચુકાદાઓ છે. આખરે વિદ્વાન સભ્ય આ મુજબ ઠરાવ્યું:—

"વર્તમાન કેસમાં એ સ્થાપિત થયું છે કે વેપારીએ 'ચુરિયા' ના

ઉત્પાદનમાં ફોર્મ ૩-બી સામે ખરીદેલ કુદરતી ગેસનો ઉપયોગ કર્યો હતો. આમ, મારા અભિપ્રાય મુજબ, વેપારી સામે કલમ ૩-બી હેઠળની કાર્યવાહી શરૂ કરવી જોઈતી ન હતી. જે આદેશ આકારણી અધિકારી દ્વારા કાયદાની કલમ ૩-બી હેઠળ પસાર કરવામાં આવ્યો છે અને જેની પ્રથમ અપીલીય અદાલત દ્વારા પુષ્ટિ કરવામાં આવી છે, તે ન્યાયી નથી."

૧૧. વિવાદને યોગ્ય પરિપ્રેક્ષ્યમાં સમજવા અને એક તરફ વિભાગીય સત્તાધિકારીઓના વિશ્લેષણની અને બીજી તરફ ટ્રિબ્યુનલ અને હાઈકોર્ટના વિશ્લેષણની તપાસ કરવા માટે, વૈધાનિક યોજના અને તેના વાસ્તવિક અર્થને સમજવો જરૂરી છે. કાયદાની કલમ ૩-બી આ મુજબ છે:-

"કલમ ૩-બી. ખોટું પ્રમાણપત્ર વગેરે ઇશ્યૂ કરવા પર જવાબદારી.-
આ કાયદામાં અન્યત્ર કંઈપણ વિરુદ્ધમાં હોય તે છતાં, અને કલમ ૧૪ અને ૧૫-એ ની જોગવાઈઓને બાધ આવ્યા વિના, જે વ્યક્તિ આ કાયદાની કોઈ જોગવાઈ અથવા તેના હેઠળ ઘડવામાં આવેલા નિયમો હેઠળ નિર્ધારિત ખોટું અથવા અસત્ય પ્રમાણપત્ર અથવા જાહેરનામું બીજી વ્યક્તિને ઇશ્યૂ કરે છે, જેના કારણે ઉક્ત અન્ય વ્યક્તિ સાથે કરેલી અથવા તેના દ્વારા કરવામાં આવેલી ખરીદી

અથવા વેચાણના વ્યવહાર પર વસૂલવાપાત્ર વેરો વસૂલવાપાત્ર રહેતો નથી અથવા રાહત દરે વસૂલવાપાત્ર બને છે, તે આવા વ્યવહાર પર વેરા તરીકે ચૂકવવાપાત્ર થતી રકમ ચૂકવવા માટે જવાબદાર રહેશે જો આવું પ્રમાણપત્ર અથવા જાહેરનામું ઇશ્યૂ કરવામાં આવ્યું ન હોત:

પરંતુ આ કલમ હેઠળ કોઈ પણ કાર્યવાહી કરતા પહેલા સંબંધિત વ્યક્તિને સાંભળવાની તક આપવામાં આવશે.

સ્પષ્ટીકરણ.- જ્યાં પ્રમાણપત્ર અથવા જાહેરનામું ઇશ્યૂ કરનાર વ્યક્તિ તેમાં તેના દ્વારા ખરીદેલ માલનો ઉપયોગ એવા હેતુ માટે કરવાનો ઈરાદો દર્શાવે છે જેનાથી વેરો વસૂલવાપાત્ર ન રહે અથવા રાહત દરે વસૂલવાપાત્ર બને પરંતુ તેનો ઉપયોગ ઉક્ત હેતુ સિવાયના અન્ય હેતુ માટે કરે છે, તો ઉક્ત પ્રમાણપત્ર અથવા જાહેરનામું આ કલમના હેતુ માટે ખોટું માનવામાં આવશે."

૧૨. કાયદાની કલમ ૪-બી(૨) અને ૪-બી(૬) જે વર્તમાન વિવાદ માટે સુસંગત છે અને જેના પર મહેસૂલ વિભાગે ઘણો ભાર મૂક્યો છે તે નીચે મુજબ ટાંકવામાં આવી છે:-

"(૨) જ્યાં વેપારીને પેટા-કલમ (૧) માં ઉલ્લેખિત કોઈપણ માલની

જરૂરિયાત તેના દ્વારા રાજ્યમાં કોઈપણ અધિસૂચિત માલના ઉત્પાદનમાં ઉપયોગ માટે અથવા તેના દ્વારા ઉત્પાદિત અથવા પ્રક્રિયા કરેલ ઉક્ત અધિસૂચિત માલના પેકિંગમાં હોય, અને ઉક્ત અધિસૂચિત માલ વેચવાનો તેનો ઈશદો રાજ્યમાં અથવા આંતર-રાજ્ય વેપાર અથવા વાણિજ્ય દરમિયાન અથવા ભારતની બહાર નિકાસ દરમિયાન હોય, તો તે નિર્ધારિત ફોર્મ અને રીત મુજબ અને નિર્ધારિત સમય મર્યાદામાં તેની માન્યતા પ્રમાણપત્ર મેળવવા માટે આકારણી અધિકારીને અરજી કરી શકે છે, અને જો અરજદાર નિર્ધારિત વિલંબિત ફી જમા કરાવવા સહિતની આવશ્યકતાઓ અને શરતો સંતોષે છે, તો આકારણી અધિકારી તેને ઉક્ત માલના સંબંધમાં નિર્ધારિત ફોર્મમાં અને શરતોને આધીન માન્યતા પ્રમાણપત્ર આપશે.

સ્પષ્ટીકરણ.- આ પેટા-કલમના હેતુઓ માટે,-(એ) ઉત્પાદનમાં ઉપયોગ માટે જરૂરી માલનો અર્થ કાચો માલ, પ્રોસેસિંગ સામગ્રી, મશીનરી, પ્લાન્ટ, સાધનો, ઉપભોજ્ય ભંડાર, સ્પેરપાર્ટ્સ, એસેસરીઝ, ઘટકો, પેટા-એસેમ્બલી, બળતણ અથવા લુબ્રિકન્ટ્સ થશે; અને

(બી) 'અધિસૂચિત માલ' એટલે એવો માલ જે રાજ્ય સરકાર દ્વારા

સમયાંતરે તે હેતુ માટે અધિસૂચિત કરવામાં આવે.

XXXX XXXX

(૬) જ્યાં કોઈ વેપારી જેને પેટા-કલમ (૨) હેઠળ માન્યતા પ્રમાણપત્ર આપવામાં આવ્યું છે તેણે આ કલમ હેઠળ રાહત દરે અથવા પ્રસંગાનુસાર વેરો ચૂકવ્યા વિના માલ ખરીદ્યો છે અને ઉક્ત કાચા માલ અથવા પ્રોસેસિંગ સામગ્રીમાંથી ઉત્પાદિત માલ અથવા ઉક્ત પેકિંગ સામગ્રીથી પેક કર્યા પછી ઉત્પાદિત માલ રાજ્યમાં વેચાણ દ્વારા અથવા આંતર-રાજ્ય વેપાર અથવા વાણિજ્ય દરમિયાન અથવા ભારત પ્રદેશની બહાર નિકાસ કરવા સિવાય અન્ય રીતે વેચ્યો છે અથવા નિકાલ કર્યો છે, તો ઉક્ત વેપારી આ કલમ હેઠળ ચૂકવવાપાત્ર ઉક્ત માલના વેચાણ અથવા ખરીદી પરના વેરાની રકમ અને ચાર ટકાના દરે ગણતરી કરેલ માલના વેચાણ અથવા ખરીદી પરના વેરાની રકમ વચ્ચેના તફાવતની રકમ ચૂકવવા માટે જવાબદાર રહેશે."

૧૩. અપીલકર્તાના વિદ્વાન કાઉન્સેલ શ્રી અગ્રવાલ દ્વારા એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે માન્યતા પ્રમાણપત્ર ત્યારે આપવામાં આવે છે જ્યારે વેપારી રાજ્યમાં તેના દ્વારા અધિસૂચિત માલના ઉત્પાદનમાં માલ (કાચો માલ) નો ઉપયોગ કરે અથવા આંતર-રાજ્ય વેપાર અને વાણિજ્ય દરમિયાન અથવા

ભારતની બહાર નિકાસ દરમિયાન અને ઉક્ત બે શરતોની પૂર્તિ મુકિત મેળવવા માટે પૂર્વ-જરૂરિયાત છે, પરંતુ વર્તમાન કેસમાં, કરદાતાએ ભલે નિયમ ૨૫-બી(૧) હેઠળ ફોર્મ III-બી રજૂ કરીને રાહત દરે માલ ખરીદ્યો હોય પરંતુ તેણે સ્ટોક ટ્રાન્સફર કર્યું છે અને તેથી, દંડની જોગવાઈઓ સંપૂર્ણપણે લાગુ પડે છે. કલમ ૪-બી ની પેટા-કલમ (૬) પર આધાર રાખીને, એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે કરદાતા દ્વારા કોઈ તફાવતનો વેરો ચૂકવવામાં આવ્યો ન હોવાથી, કુદરતી ગેસની ખરીદી અને ચુરિયાના ઉત્પાદનમાં તેના ઉપયોગના સંબંધમાં ફોર્મ III-બી માં રહેલ પ્રમાણપત્ર ખોટું અથવા અસત્ય પ્રમાણપત્ર જ રહે છે, તેથી દંડ યોગ્ય રીતે વસૂલવામાં આવ્યો છે. તેમની વધુ રજૂઆત છે કે કેમ્ફર એન્ડ એલાઈડ પ્રોડક્ટ્સ લિમિટેડ (ઉપર મુજબ) નો નિર્ણય વર્તમાન કેસની હકીકતોમાં લાગુ પડતો નથી, કારણ કે ઉક્ત કેસમાં કરદાતા દ્વારા ઉત્પાદિત કપૂર યુ.પી. રાજ્યની બહાર સ્ટોક ટ્રાન્સફર દ્વારા મોકલવામાં આવ્યું હતું જેના પર કાયદાની કલમ ૪-બી(૬) મુજબ તફાવતનો વેરો ચૂકવવામાં આવ્યો હતો, પરંતુ વર્તમાન કેસમાં, પ્રતિવાદી દ્વારા કોઈ તફાવતનો વેરો ચૂકવવામાં આવ્યો નથી, અને ઉક્ત ઉલ્લંઘન કુદરતી રીતે એ અનિવાર્ય નિષ્કર્ષ તરફ દોરી જાય છે કે ફોર્મ III-બી માં પ્રમાણપત્ર ખોટું અથવા અસત્ય પ્રમાણપત્ર જ રહે છે. છેલ્લે, તેમના દ્વારા એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેંચે કેમ્ફર એન્ડ એલાઈડ પ્રોડક્ટ્સ લિમિટેડ (ઉપર મુજબ) માં કાયદાનું સાચું અર્થઘટન કર્યું નથી કારણ કે તેણે તેનું ધ્યાન કલમ ૪-બી(૨) હેઠળ નિર્ધારિત શરતના

માત્ર પ્રથમ ભાગ સુધી મર્યાદિત રાજ્યું છે કે કાચા માલનો ઉપયોગ ઉત્પાદનમાં થયો છે કે નહીં, પરંતુ બીજા ભાગ પર વિચાર કર્યો નથી, એટલે કે, માલ રાજ્યની અંદર કે આંતર-રાજ્યમાં વેચાયો હોવો જોઈએ અથવા ભારતની બહાર નિકાસ થયેલ હોવો જોઈએ.

૧૪. પ્રતિવાદી-કરદાતાના વિદ્વાન કાઉન્સેલ શ્રી ત્યાગી, તેનાથી વિરુદ્ધ, એવી દલીલ કરશે કે પ્રતિવાદી-કરદાતા ખાતરના ઉત્પાદન અને વેચાણમાં રોકાયેલ છે અને માન્યતા પ્રમાણપત્ર મુજબ, તે રાહત દરે કુદરતી ગેસ મેળવવા માટે હકદાર છે અને પ્રતિવાદીએ બે સ્ત્રોતોમાંથી કુદરતી ગેસ મેળવ્યો છે (૧) ફોર્મ III-બી સામે ગેલ (GAIL) પાસેથી રાહત દરે અને (૨) રાજ્યની બહાર બીપીસીએલ (BPCL)/ગેલ (GAIL) પાસેથી સામાન્ય વેરા પર. વિદ્વાન કાઉન્સેલ રજૂઆત કરશે કે પ્રતિવાદીએ યુરિયાનો નિકાલ સ્થાનિક વેચાણ દ્વારા કર્યો છે અને ભારત સરકાર દ્વારા સમયાંતરે જારી કરાયેલા મૂલમેન્ટ ઓર્ડરના પાલનમાં વિવિધ રાજ્યોમાં સ્ટોક ટ્રાન્સફર પણ કર્યું છે. તેમણે ફર્ટિલાઈઝર (મૂલમેન્ટ કંટ્રોલ) ઓર્ડર, ૧૯૭૩ હેઠળ રસાયણ અને ખાતર મંત્રાલય દ્વારા જારી કરાયેલા નિર્દેશોનો સંદર્ભ આપ્યો છે. તેમના દ્વારા એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે ફર્ટિલાઈઝર (મૂલમેન્ટ કંટ્રોલ) ઓર્ડર, ૧૯૭૩ મુજબ જ્યાં સુધી ભારત સરકાર કોઈ ઉત્પાદકને ચોક્કસ મહિનામાં યુરિયાના ચોક્કસ જથ્થાનું સ્ટોક ટ્રાન્સફર કરવા માટે અધિકૃત ન કરે ત્યાં સુધી કોઈ પણ યુરિયા એક

રાજ્યમાંથી બીજા રાજ્યમાં ટ્રાન્સફર/વેચી શકાતું નથી. વિદ્વાન કાઉન્સેલે રજૂઆત કરી કે રાજ્યએ ક્યારેય ફર્ટિલાઇઝર (મૂવમેન્ટ કંટ્રોલ) ઓર્ડર, ૧૯૭૩ હેઠળ કરાયેલા સ્ટોક ટ્રાન્સફર સામે વાંધો ઉઠાવ્યો નથી. વિદ્વાન કાઉન્સેલ વધુમાં એવી રજૂઆત કરશે કે ફોર્મ III-બી ના કથિત ઉદ્ધંધન માટે કલમ ૩-બી હેઠળ કારણ દર્શક નોટિસ જારી કરવામાં આવી હતી અને તે કાયદાની કલમ ૪-બી(૬) હેઠળ નવી દલીલ ઉભી કરવા માટે પાચો બદલી શકે નહીં. શ્રી ત્યાગી દ્વારા વધુમાં રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે કેમ્ફર એન્ડ એલાઇડ પ્રોડક્ટ્સ લિમિટેડ (ઉપર મુજબ) નો ચુકાદો સંપૂર્ણપણે સાચો છે અને હકીકતમાં, તે યુ.પી. રાજ્ય માટે ઘણા લાંબા સમયથી અમલમાં છે. તેમણે રજૂ કરેલી દલીલોને પુષ્ટિ આપવા માટે, સીસીઈ વિ. ગેસ ઓથોરિટી ઓફ ઈન્ડિયા લિમિટેડ અને એસએસીઆઈ એલાઇડ પ્રોડક્ટ્સ લિમિટેડ વિ. સીસીઈ, મેરઠ પર આધાર રાખ્યો છે. જોકે શ્રી ત્યાગીએ રિવિઝનલ જ્યુરિડિક્શનના ઉપયોગની સમય મર્યાદા અને એક કરદાતાના કિસ્સામાં સમાન પ્રશ્ન પર ચુકાદો સ્વીકારી લેવાની અને બીજા કરદાતાના કિસ્સામાં તેની શુદ્ધતા સામે પ્રશ્ન ઉઠાવવા પર મહેસૂલ વિભાગ પરના પ્રતિબંધ અંગે દલીલ કરી છે અને તેના સમર્થનમાં અમુક સત્તાધિકારીઓને ટાંક્યા છે, પરંતુ અમે જે ઠરાવવા જઈ રહ્યા છીએ તેને કારણે અમારે તે ક્ષેત્રમાં પ્રવેશવાની જરૂર નથી.

૧૫. કેમ્ફર એન્ડ એલાઇડ પ્રોડક્ટ્સ લિમિટેડ (ઉપર મુજબ) માં હાઇકોર્ટ એ

હકીકતની નોંધ લીધી હતી કે આરએફઓ અને ફર્નેસ ઓઇલ ફોર્મ III-બી સામે ખરીદવામાં આવ્યા હતા અને તેનો ઉપયોગ માન્યતા પ્રમાણપત્રમાં ઉલ્લેખિત કપૂર અને અન્ય માલના ઉત્પાદનમાં કરવામાં આવ્યો હતો જે કાયદાની કલમ ૪-બી હેઠળ આપવામાં આવ્યું હતું. તેણે કમિશનર ઓફ ટ્રેડ ટેક્સ વિ. સ્પોક્સ ઈન્ડિયા એન્ડ એલાઈડ ઈન્ડસ્ટ્રીઝ અને અરોરા સ્ટીલ ઉદ્યોગ (પી) લિમિટેડ વિ. કમિશનર ઓફ ટ્રેડ ટેક્સ, યુ.પી. ના બે અગાઉના નિર્ણયોની નોંધ લીધી હતી અને પછીના સત્તાધિકારીમાંથી એક ફકરો ટાંક્યો હતો, જે નીચે મુજબ છે:-

"તે સ્થાપિત થયેલ છે કે કલમ ૩-બી હેઠળની કાર્યવાહી ત્યારે જ શરૂ કરવામાં આવશે જ્યારે કરદાતા આ કાયદા અથવા તેના હેઠળ ઘડવામાં આવેલા નિયમો હેઠળ પૂરી પાડવામાં આવેલ જોગવાઈ મુજબ ખોટું અથવા અસત્ય પ્રમાણપત્ર અથવા જાહેરનામું ઇશ્યૂ કરે. આ અદાલત દ્વારા સાહની એન્જિનિયરિંગ વર્ક્સ વિ. કમિશનર ઓફ સેલ્સ ટેક્સ ૧૯૯૪ ચુપીટીસી ૭૦, કમિશનર ઓફ સેલ્સ ટેક્સ વિ. બી.કે. એન્ડ કંપની એન્જિનિયરિંગ વર્ક્સ, આગ્રા ૧૯૯૫ ચુપીટીસી ૫૦૨ અને એસ.જી. ઈન્ડસ્ટ્રીઝ વિ. સ્ટેટ ઓફ ઉત્તર પ્રદેશ [૧૯૯૮] ૧૦૮ એસટીસી ૩૨૮; ૧૯૯૭ ચુપીટીસી ૬૧૬ માં આ અભિપ્રાય સતત લેવામાં આવ્યો છે. તેથી, જ્યાં સુધી એવું

દર્શાવવામાં ન આવે કે રિવિઝનિસ્ટ દ્વારા ઇશ્યૂ કરાયેલ ફોર્મ III-બી જોટા અથવા અસત્ય હતા, અથવા તેમાં કરવામાં આવેલ જાહેરનામા જોટા કે અસત્ય હતા, ત્યાં સુધી કાયદાની કલમ ૩-બી હેઠળ કોઈ કાર્યવાહી શરૂ કરી શકાઈ ન હોત. વિભાગનો એવો પણ કેસ નથી કે કરદાતાએ તેને આપેલી મુક્તિ પ્રમાણપત્રના હેતુ માટે ખરીદેલ માલનો ઉપયોગ કર્યો નથી. તેથી, કરદાતાએ જોટું પ્રમાણપત્ર ઇશ્યૂ કર્યું હોવાનું માની શકાય નહીં."

તેણે મહેસૂલ વિભાગ દ્વારા આધાર રાખવામાં આવેલા પુરી ઇન્ડસ્ટ્રીઝ વિ. કમિશનર ઓફ સેલ્સ ટેક્સના નિર્ણયની પણ નોંધ લીધી જેમાં અલગ અભિપ્રાય લેવામાં આવ્યો હતો અને ત્યારબાદ નીચે મુજબ ઠરાવ્યું હતું:-

"૨૮. અરજદારે તેના અંતિમ ઉત્પાદન, એટલે કે કપૂર અને અન્ય સંબંધિત ઉત્પાદનોના ઉત્પાદન માટે ફોર્મ III-બી સામે આરએફઓ/ફર્નેસ ઓઈલ ખરીદ્યું હતું. કલમ ૩-બી સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે માલનો વપરાશ એ હેતુ માટે સુસંગત છે જેના માટે ફોર્મ III-બી આપવામાં આવ્યું હતું અને તૈયાર ઉત્પાદન અથવા ઉત્પાદિત માલ કેવી રીતે વેચાય છે તેની સાથે નહીં. નિર્વિવાદપણે ફોર્મ III-બી કપૂર અને અન્ય સંબંધિત ઉત્પાદનો અને

આરએફઓ/ફર્નેસ ઓઈલના ઉત્પાદનમાં ઉપયોગ માટે ઈશ્યૂ કરવામાં આવ્યું હતું જેના માટે માન્યતા પ્રમાણપત્ર આપવામાં આવ્યું હતું. તેથી અમારા અભિપ્રાય મુજબ કરદાતાએ કોઈ ખોટું અથવા અસત્ય પ્રમાણપત્ર ઈશ્યૂ કર્યું હોવાનું માની શકાય નહીં અને કાયદાની કલમ ૩-બી હેઠળ કાયદેસર રીતે વેરો વસૂલી શકાય નહીં.

XXXXXX XXXXXX

૩૧. વર્તમાન કેસમાં આરએફઓ અને ફર્નેસ ઓઈલનો ઉપયોગ નિર્વિવાદપણે કપૂર અને સંબંધિત ઉત્પાદનોના ઉત્પાદનમાં કરવામાં આવ્યો છે જેના માટે માન્યતા પ્રમાણપત્ર આપવામાં આવ્યું હતું. તેથી એવું માની શકાય નહીં કે અરજદારે કોઈ ખોટું અથવા અસત્ય પ્રમાણપત્ર ઈશ્યૂ કર્યું છે. હકીકતો પરથી તે સ્પષ્ટ છે કે અરજદારે ફોર્મ III-બી માં કોઈ ખોટું અથવા અસત્ય પ્રમાણપત્ર કે જાહેરનામું ઈશ્યૂ કર્યું નથી કારણ કે આરએફઓ અને ફર્નેસ ઓઈલ બંનેનો ઉપયોગ સમાન હેતુ માટે કરવામાં આવ્યો છે, એટલે કે, માલના ઉત્પાદનની પ્રક્રિયામાં, એટલે કે કપૂર અને અન્ય સંબંધિત ઉત્પાદનોમાં."

૧૬. અમે પહેલેથી જ વૈધાનિક યોજનાનું વિશ્લેષણ કર્યું છે અને હાઈકોર્ટ કેમ્ફર એન્ડ એલાઈડ પ્રોડક્ટ્સ લિમિટેડ (ઉપર મુજબ) માં જે વિગતવાર રજૂઆત કરી છે અને શ્રી ત્યાગી દ્વારા જે દલીલ કરવામાં આવી છે. કલમ ૪-બી(૨) એવા વેપારીને લાગુ પડે છે જે રાજ્યમાં અધિસૂચિત માલનું ઉત્પાદન કરે છે અથવા તેના દ્વારા ઉત્પાદિત અથવા પ્રક્રિયા કરેલ ઉક્ત અધિસૂચિત માલના પેકેજિંગમાં રોકાયેલ છે. ઉક્ત વેપારી માન્યતા પ્રમાણપત્ર મેળવવા માટે નિર્ધારિત ફોર્મ, રીત અને સમય મર્યાદામાં આકારણી અધિકારીને અરજી કરી શકે છે. આકારણી અધિકારી વેપારીને અધિસૂચિત માલના ઉત્પાદન અથવા અધિસૂચિત માલના પેકિંગમાં વપરાતા માલના સંબંધમાં માન્યતા પ્રમાણપત્ર આપી શકે છે. પેટા-કલમનું સ્પષ્ટીકરણ "માલ" શબ્દને વ્યાખ્યાયિત કરે છે જેનો અર્થ કાચો માલ, પ્રોસેસિંગ સામગ્રી, મશીનરી, સ્પેરપાર્ટ્સ અને બળતણ પણ થાય છે. "અધિસૂચિત માલ" શબ્દપ્રયોગનો અર્થ એવો માલ થાય છે જે રાજ્ય સરકાર દ્વારા સમયાંતરે અધિસૂચિત કરવામાં આવે છે.

૧૭. કલમ ૪-બી ની પેટા-કલમ (૨) ની પણ જરૂરિયાત છે કે અધિસૂચિત માલ વેપારી દ્વારા રાજ્યની અંદર અથવા આંતર-રાજ્ય વેપાર અથવા વાણિજ્ય દરમિયાન અથવા ભારતની બહાર નિકાસ દરમિયાન વેચવાનો "ઈશાદો" હોવો જોઈએ. "ઈશાદો" શબ્દ નોંધપાત્ર અને મહત્વનો છે. તે માલ ઉત્પાદિત અને પેક થયા પછી વેપારીના ઈશાદાનો ઉલ્લેખ કરે છે. "આંતર-રાજ્ય વેપાર અથવા

વાણિજ્ય દરમિયાન" શબ્દપ્રયોગ ઘણો વ્યાપક અને વિશાળ છે. કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા જારી કરાયેલા નિર્દેશો મુજબ રાજ્યની બહાર સ્ટોક ટ્રાન્સફરને વેચાણ અથવા આંતર-રાજ્ય વેપાર અથવા વાણિજ્ય દરમિયાનનો વ્યવહાર ગણી શકાય કે કેમ તેવો પ્રશ્ન ઉભો થઈ શકે છે. વર્તમાન કેસમાં, અમે ઉક્ત પ્રશ્ન અથવા મુદ્દાનો નિર્ણય નહીં કરીએ, કારણ કે તે સત્તાવાળાઓ સમક્ષ ઉઠાવવામાં આવ્યો ન હતો અથવા તેના પર દલીલ કરવામાં આવી ન હતી અને જ્યારે કોઈ યોગ્ય કેસમાં ઉઠાવવામાં આવે અને વિચારણા કરવામાં આવે ત્યારે તેની તપાસ કરી શકાય છે. નોંધવું જોઈએ કે, પેટા-કલમ (૬) એ એક વિશિષ્ટ જોગવાઈ છે જે એવા વેપારીના કેસ સાથે સંબંધિત છે જેને માન્યતા પ્રમાણપત્ર આપવામાં આવ્યું છે અને તેણે વેરાની ચુકવણી કર્યા વિના અથવા રાહત દરે માલની ખરીદી કરી છે, પરંતુ ઉત્પાદિત માલ અથવા પેક કરેલ માલ રાજ્યમાં વેચાણ દ્વારા અથવા આંતર-રાજ્ય વેપાર અથવા વાણિજ્ય દરમિયાન અથવા ભારતની બહાર નિકાસ કરવા સિવાય અન્ય રીતે વેચ્યો છે. આ જોગવાઈ ખાસ કરીને એવા કિસ્સાઓ સાથે સંબંધિત છે જ્યાં વેપારી અધિસૂચિત માલનું ઉત્પાદન અથવા પેકિંગ કરે છે અને કાચા માલ પર નીચા/રાહત અથવા શૂન્ય વેરાના દરનો લાભ લીધો છે પરંતુ ઈરાદો પૂર્ણ કરવામાં અસમર્થ છે, એટલે કે, તે અધિસૂચિત માલ રાજ્યની અંદર વેચાણ દ્વારા અથવા આંતર-રાજ્ય વેપાર અથવા વાણિજ્ય દરમિયાન અથવા નિકાસ દ્વારા વેચવા સક્ષમ નથી. આવા કિસ્સાઓમાં, વેપારી જરૂરિયાત પ્રમાણપત્ર ઈશ્યૂ કરવાને કારણે જે માલના

વેચાણ અથવા ખરીદી પર રાહત અથવા શૂન્ય દરે વેરો ચૂકવ્યો હતો તે રકમ અને ૪% ના દરે ગણતરી કરેલ વેરાની રકમ વચ્ચેના તફાવતની રકમ ચૂકવવા માટે જવાબદાર છે. આ પેટા-કલમ એક ચોક્કસ અને વિશિષ્ટ વિભાગ છે જે જ્યારે વેપારી ઈરાદાને પહોંચી વળવા અને તેનું પાલન કરવામાં અસમર્થ હોય ત્યારે તેના પરિણામો સાથે સંબંધિત છે અને તે નિર્દિષ્ટ કરે છે. આમ, પેટા-કલમ (૬) લાગુ થશે.

૧૮. કલમ ૩-બી નિઃશંકપણે નોન-ઓબસ્ટેન્ટે ક્લોઝ સાથે શરૂ થાય છે, પરંતુ આ જોગવાઈને કલમ ૪-બી ની પેટા-કલમ (૬) સાથે સુમેળમાં વાંચવી જોઈએ. અન્ય કોઈ અર્થઘટન પેટા-કલમ (૬) ને નિષ્પ્રાણ બનાવી દેશે, કારણ કે જો અમે મહેસૂલ વિભાગની દલીલ સ્વીકારીએ કે જ્યારે પણ "ઈરાદા" નું ઉદ્દેશન અથવા પાલન કરવામાં નિષ્ફળતા થાય, ત્યારે કલમ ૩-બી લાગુ કરવામાં આવશે, કલમ ૪-બી ની પેટા-કલમ (૬) નહીં. કલમ ૩-બી ત્યારે લાગુ થશે જ્યારે ખોટું અથવા અસત્ય પ્રમાણપત્ર અથવા જાહેરનામું આપવામાં આવ્યું હોય. બીજી બાજુ, પેટા-કલમ (૬) એવા કિસ્સાઓ સાથે સંબંધિત છે જ્યાં વેપારી ઈરાદાનું પાલન કરવામાં અસમર્થ હોય, એટલે કે, કોઈ કારણસર તે રાજ્યની અંદર માલ વેચવા, તેની નિકાસ કરવા અથવા આંતર-રાજ્ય વેપાર અથવા વાણિજ્ય દરમિયાન તેને વેચવા માટે અસમર્થ હોય. ઉક્ત પ્રકારના ઈરાદાને ખોટા કે અસત્ય જાહેરનામા તરીકે ગણવામાં આવ્યો નથી કારણ કે

તેના પરિણામો પેટા-કલમ (૬) માં નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યા છે. તે જણાવવું આવશ્યક છે કે કરવેરાની બાબતોમાં સુસંગતતા અને નિશ્ચિતતા જરૂરી છે. "પરોક્ષ કરવેરા" ને લગતા કિસ્સાઓમાં, આ સિદ્ધાંત વધુ મહત્વનો છે. આ સંદર્ભમાં સ્પષ્ટતા એક આવશ્યકતા છે અને અર્થઘટનનો દૃષ્ટિકોણ સમાન હોવો જોઈએ.

૧૯. ઉપરોક્ત વિશ્લેષણને ધ્યાનમાં લેતા, અમને ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા વ્યક્ત કરવામાં આવેલ અભિપ્રાય, જેની સાથે હાઈકોર્ટે સહમતી દર્શાવી છે, તે સંપૂર્ણપણે બચાવવા યોગ્ય લાગે છે અને તેમાં કોઈ હસ્તક્ષેપની જરૂર નથી. પરિણામે, અપીલ ગુણદોષ વિનાની હોવાથી ફગાવી દેવામાં આવે છે. ખર્ચ અંગે કોઈ આદેશ આપવામાં આવશે નહીં.

અપીલ ફગાવી.

નિધિ જૈન

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે

મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.